

Information om
Pesach פסח
5770 - 2010

Judiska Församlingen i Stockholm
Rabbin Isak Nachman

Gudstjänsttider mm för Pesach 5770/2010
Adat Jeschurun/Adat Jisrael

Söndag 28/3 – Bedikat Chametz

– sökande efter Chametz skall utföras efter kl. 20.12

Mat för resterande Chametz-måltider placeras på en separat plats.

Måndag 29/3 – Ta'anit Bechorim - Erev Pesach

Fastan börjar KI 03.15

Morgongudstjänst Adat Jisrael KI 07.30

Adat Jeschurun KI 07.30

Efter Gudstjänsten är alla hjärtligt välkomna till en Sijum i Adat Jeschurun och Adat Jisrael.

Förfriskningar serveras. Även icke-förstfödda är naturligtvis välkomna!

Förtäring av Chametz senast KI 10.08

Förbränning av Chametz senast KI 11.28

Mincha, Ma'ariv KI 19.03

1:a Sederkvällen börjar KI 20.14

Tisdag den 30/3 – Pesach dag 1

Morgongudstjänst KI 09.00

Mincha (Omerräkning inleds) Ma'ariv KI 19.15

2:a Sederkvällen börjar KI.20.17

Onsdag den 31/3 – Pesach dag 2

Morgongudstjänst KI 09.00

Torsdag den 1/4 Chol Hamoed dag 3

Morgongudstjänst Adat Jisrael KI 07.30

Adat Jeschurun KI 07.45

Fredag den 2/4 Chol Hamoed dag 4

Morgongudstjänst Adat Jisrael KI. 08.15

Adat Jeschurun KI. 09.00

Fredag den 2/4 - Erev Shabbat Chol Hamoed

Ljuständning och mincha och Ma'ariv KI 19.12

Lördag den 3/4 – Shabbat Chol Hamoed

Morgongudstjänst KI 09.00

Söndag den 4/4 Chol Hamoed dag 6

Morgongudstjänst Adat Jisrael KI 08.15

Adat Jeschurun KI 09.00

Söndag den 4/4 – Erev Pesach dag 7

Ljuständning och Gudstjänst KI 19.17

Måndag den 5/4 – Pesach dag 7

Morgongudstjänst KI 09.00

Mincha och Ma'ariv KI 19.20

Ljuständning KI 20.???

Tisdag 6/4 – Pesach dag 8

Morgongudstjänst och Mazkir KI 09.00

Pesach är slut KI 20.32

Inledning

Miraklet med uttåget ur Egypten har bevarats i våra traditioner genom alla generationer, och våra lärde har hela tiden försökt att forska i den unika händelse som ledde till bildandet av det judiska folket, och vilken tjänande till att befästa förbundet mellan G-d, det judiska folket och Eretz Israel. Ändamålet till uttåget var att för G-d skulle kunna ge oss Toran på Sinaiberget och också låta oss komma i besittning av Eretz Israels som fria människor.

En av de tydligaste traditionerna i Pesach, som har iakttagits rigoröst av alla generationer, är undanröjandet av Chamets i hemmet. Toran berättar hur Farao och egyptierna tvingade det judiska folket att hastigt lämna Egypten efter den tionde plågan som var dödandet av de förstfödda. På grund av detta hade de inte tid att förbereda mat för resan, inte heller hade den snabbt ihopknådade degen hunnit jäsa, så de bakade ut degen ”till osyrade kakor – ty den hade ännu inte blivit syrad.” (2MBI 2:39).

Toran förbjöd alla kommande generationer att använda Chamets på Pesach, av två anledningar:

- a) För att på ett påtagligt sätt påminna oss om miraklet som skedde för våra förfäder i Egypten, när G-ds ”mäktiga hand” befriade dem.
- b) För att påminna framtida generationer om hur mycket tillit våra förfäder hade till G-d. De hade inte hade förberetts varken känslomässigt eller genom information om denna stora förändring i livet, från slaveri till frihet, och hade därför inte samlat på sig stora lager med mat inför sin färd genom öknen utan litade på G-d som sin försörjare. Profeten Jeremia imponerades senare av denna tro, när han utropar (i Jeremia 2:2) ...”Herren sade:....Jag kommer ihåg, dig till godo, din ungdoms kärlek, huru du älskade mig under din brudtid, huru du följde mig i öknen, i landet där man intet sår”.

Genom att avhålla sig från att äta Chamets och genom att uppfylla påbudet med att äta Matza, visar vårt erkännande av G-ds storhet och bekräftar den utomordentliga tilliten hos våra förfäder som lämnade Egypten.

Detta förklarar också varför påbudet om Chamets är så strängt att en person som äter Chamets på Pesach skall beläggas med straffet ”karet”, eller en G-domlig utstötning ur den judiska gemenskapen. Under Pesach är till och med innehavet av Chamets en överträdelse och om så bara en enda smula av

Chamets hamnar i mat som annars är helt Kosher till Pesach, så blir hela denna rätt förbjuden.

För att försäkra oss om att vi inte skall ha någon som helst Chamets i vår ägo, erbjuder Halachan tre olika tillvägagångssätt:

- a) Att söka efter Chamets i vårt hem innan Pesach och att bränna det vi hittar.
- b) Att helt och hållet frånsäga oss ägandeskap av vår Chamets
- c) Att sälja denna Chamets till en icke-jude.

Försäljning av Chamets

Listor för försäljning av Chamets finns på följande platser: Judiska Församlingen (hos rabbinernas sekreterare eller i receptionen) Adat Jisrael, Adat Jeschurun samt i Kosherian).

Pesach - Kashrutinformation

Vad är Chamets?

Sädesslagen vete, råg, korn, havre och spält (en sorts vete) som i detta fall har den enzym som krävs att påbörja jäsningsprocessen och vilka kommit i kontakt med vatten under minst arton minuter.

Exempel på produkter, som är Chamets:

☆ Mjöl- och spannmålsprodukter

Nudlar, spagetti, farfel, gröt, bröd, kakor, samt alla torra spannmålsprodukter, som inte framställts speciellt för Pesach.

☆ Maltprodukter

Samtliga malt- och jästprodukter, grönsaksextrakt, senap

☆ Drycker

Öl, whisky.

☆ Mediciner

Kan innehålla Chamets. Konsultera rabbinen.

☆ **Barnmat**
Rådfråga rabbinen.

☆ **Chamets kärll**
Mat som tillagats i Chamets-kärll betraktas som Chamets.

☆ **Djurmat**
Rådfråga rabbinen.

Ovanstående är endast en vägledning och inte en komplett förteckning.

Kitnijot

Med undantag av ovannämnda fem sädesslag har de ashkenaziska församlingarna även som tradition att **inte** äta frön, bönor, linser, ärtor, ris, soja, majs och majs mjöl vilka betraktas som s k Kitnijot eller produkter framställda av dessa. Under särskilda förhållanden såsom t ex vid vård av sjuka barn eller äldre personer kan förbudet mot Kitnijot kringgås. Rådfråga rabbinen.

Hygienprodukter

Chamets och Chametsderivat som i sig är olämpliga såsom människo- eller djurföda (oätliga, osmakliga eller giftiga) betraktas i regel **inte** som Chamets. Med anledning därav krävs heller inte någon särskild övervakning av dessa produkter för Pesach. Godkända produkter för Pesach rekommenderas emellertid för tänder, munhygien och läppar. Kosmetika, som innehåller alkohol, är Chamets.

Kosherian Blecher & Co.

Nybrogatan 19, Stockholm

Telefon 08-663 65 80

Alla produkterna är Kosher L'Pesach

www.Kosherian.se

Extra öppet: Söndagen den 29 mars 10 -16

Söndagen den 5 april 10 -16

Erev Pesach 8 april 10 - 13

Söndagen den 12 april 10 - 14

Systembolagets sortiment av Kosher LePesach vin

Nr.	Namn	Pris	Sort	Land	Best. Sort
12823	Fortant de France Cabernet Sauvignon	77:-	Rött	Frankrike	Nej
2234	Fortant Merlot 2005	77	Rött	Frankrike	Nej
88269	Hafner Chardonnay 2001	99:-	Rött	Österrike	Ja
97978	Barkan Classic Shiraz 2007	85:-	Rött	Israel	Nej
2517	Yarden Chardonnay 1999	120:-	Vitt	Israel	Nej
2518	Yarden Mount Hermon Red 2000	100:-	Rött	Israel	Nej
6275	Tierra Salvaje Chardonnay 2008	80:-	Vitt	Chile	Nej
12504	Carmel King David Concorde	124:-	Rött sött	Israel	Nej

**OBS! ALKOHOLFRI VINDRUVSJUICE INKÖPES HOS KOSHERIAN
ELLER I DE ANDRA KOSHERBUTIKERNA**

Koshervin kan också beställas hos israel@australianwineclub.se. Eller ring Immanuel Reichel (vinrådgivare på Australianwineclub) på 08-55 116 453.

Produkter godkända för Pesach i vanliga handeln

Det rekommenderas, att om möjligt, köpa dessa produkter före Pesach. Kött-fågel- och ostprodukter kan i Sverige **endast** köpas hos Kosherian eller i kosherbutikerna i Göteborg och Malmö. Endast varor i övriga handeln märkta med Kosher LePesach/OUP, Pesach är tillåtna på Pesach även om de är tillverkade i Israel eller USA.

Där inte annat anges, gäller nedanstående alla fabrikat.

Diskmedel

Yes, alla sorter för handdisk

Yes Ultra, alla sorter för handdisk

Yes, alla sorter för maskindisk

SUN Maskindisk

SUN Spolglans

SUN Brusande Tabletter

Drycker

Naturligt mineralvatten, med och utan kolsyra, utan tillsatta aromer alla fabrikat

Coca Cola (endast svensk produktion)

Bravo, drickfärdig juice, Apelsin, Äpple

Del Monte juice, Apelsin, Äpple, Ananas, Ananas/Apelsin, Äpple/Apelsin/Passion,

Tropisk, Röd exotisk

JO drickfärdig juice alla smaker

Tropicana juice, Original, Ruby Breakfast, Golden Grapefruit, Sanguinello, Smoothie.

Fisk

Färsk fisk

Djupfrostad fisk (ej panerad och utan sås)

Kallrökt lax, endast vacuumförpackad, med endast salt tillsatt: Bexanders, Martin Olsson.

Varmrökt lax, vacuumförpackad, med endast salt tillsatt: Bexanders,

Frukt, konserverad

Del Monte - päron, krossad ananas, ananasskivor i naturlig lag.

Grönsaker

Alla , rena, frysta produkter t ex svamp och blomkål som ej är kitnijot, är tillåtna, OBS! Djupfrysta blandade grönsaker kan innehålla ärtor och majs, som är Kitnijot.

Ekologisk Yoghurt, mild naturell fetthalt 3%
Yoghurt, naturell fetthalt 3%

OBS! Mellan- och lättvarianter av mjölkprodukter är **inte** tillåtna, eftersom vitaminer utrörda i majsolja har tillsatts.

Potatismjöl

Lyckeby Stärkelsen – Potatismjöl
Lyckeby Stärkelsen – Potatismjöl Kravmärkt
Semper - Po Fiber

Salt

Alla sorter utan tillsatta aromer
Seltin

Socker

Strö- och bitsocker utan tillsatser (DanSukker)

Tandkräm

Colgate, alla sorter

Té

Löst, rent, te samt tepåsar, båda utan tillsatta aromer, ej fruktteér

Tonfisk, konserverad i vatten

ABBA
ICA-Handlarna

Pesach – Kashring

Pesach är en högtid som bör uppmärksammas speciellt. Förbudet mot Chamets skall följas strikt. Det gäller endast en vecka per år och det förväntas därför att vi under denna korta period respekterar förbuden.

Under Pesach använder vi oss av husgeråd som inte brukas under övriga delar av året, med undantag av vissa redskap som enkelt kan Kashras. All kashring skall avslutas dagen före första Pesach-kvällen (redskap kan inte kashras förrän det förflutit 24 timmar sedan de senast använts). Hela bostaden skall rengöras fullständigt på morgonen första Sederkvällen och samtliga Chamets köks- och bordsredskap plockas undan. Redskap avsedda för Pesach skall vara framtagna.

KÄLLOR TILL REGLER OM KASHRING

4:e Moseb. 31:22-33: "Guld och silver, järn, tenn och bly, allt sådant som tål eld, skolen I låta gå genom eld, så blir det rent ... men allt som inte tål eld skolen I låta gå genom vatten."

3:e Moseboken 6:28: "Ett lerkärl vari kokningen har skett skall sönderslås, men har kokningen skett i ett kopparkärl, så skall detta skuras och sköljas med vatten."

ALLMÄNT

Rengöring kan ske med vilket kosher rengöringsmedel som helst, och borstar, mm som använts till chamets, innan kashring har ägt rum.

HUVUDPRINCIPER

Redskap skall kashras på samma sätt som de använts. Redskap, som använts över eld men utan vatten, kashras genom glödning, d v s genom upphettning över öppen eld med stark låga - ליבון Lib'on). En liten låga (liten gasbrännare) är tillåten att användas när Hag'ala (se nedan) inte är möjligt; redskap som använts med varma vätskor, kashras med kokande vatten - הגעלה (Hag'ala). Fläckar, t ex rost skall avlägsnas innan kashring; redskap, som använts kalla skall endast diskas och torkas innan de doppas. Redskap som skall kashras får ej ha använts de senaste 24 timmarna.

METALL

Metallredskap, eller delar av dessa, som kommer i direktkontakt med eld utan vätska, kashras genom uppvärmning till rödglödning. Rekommenderas att införskaffa nya redskap till bakning även om dessa sällan används, eftersom det är näst intill omöjligt att rengöra dem.

KASTRULLER

Kärl helt i metall fylls med vätska (t ex grytor, stekpannor, kastruller, bakformar m m) och upphettas över eld eller i ugn. Redskapen skall först rengöras noggrant så att all smuts och rost elimineras. Alla hörn, hål eller sprickor skall rengöras och skrapas. Om det ej är möjligt att utföra denna rengöring manuellt, kan man i stället kashra redskapen med hjälp av eld genom en gasbrännare. Efter

rengöringen skall redskapen fyllas med kokande vatten. Medan vattnet kokar doppas en bit rödglödgat järn eller kol ned i vattnet, så att det bubblar kraftigt och rinner över. Därefter hälls vattnet ut och kärlet diskas i kallt vatten. Man kan även nedsänka föremålen i kokande vatten i ett större kärl som är Kosher Le Pesach och doppa ett rödglödgat järn eller kol i vattnet. Lock kashras på samma sätt som kokkärlen.

HANDTAG

Handtag kashras genom att kokande vatten hälls över dem. Rekommenderas att ej kashra föremål med trä- eller plasthandtag. Om detta inte är möjligt, måste dessa noggrant rengöras i alla fogar och sedan nedsänkas i kokande vatten.

SILVER OCH NYSILVER

Silverredskap eller försilvrade bågare, skedar, knivar och gafflar rengörs först noggrant. Rengör även silverstämpeln och andra svåråtkomliga ställen. Knyt därefter ihop redskapen löst med ett band eller lägg dem i ett nät eller i en sil, och doppa det i en gryta med kokande vatten. Ta upp det snabbt och skölj under kallt vatten.

KNIVAR MED AVTAGBART SKAFT

Knivar med ben- elfenben- eller plastskaft kan ej kashras. Varmt vatten medför att skaften lossnar.

EMALJ

Emaljerade redskap (med undantag för helt nya) kan inte kashras, eftersom sprickor inte kan värmas över eld.

TRÄ, BRÄDEN OCH BORD

Arbetsbänkar och bord skall tvättas och torkas, även undertill. Dessa täcks sedan över.. Skärbrädor kan ej kashras på grund av risporna.

DISKBÄNK OCH DISKHOAR

Rostfritt stål rengörs noggrant och överhålls med kokande vatten. Rekommenderas att täcka över dessa och att använda plasthoar speciellt till Pesach.

REDSKAP SOM ANVÄNTS KALLA

Redskap, som enbart använts kalla, skall diskas och torkas noggrant innan de doppas.

PORSLIN

Keramik kan inte kashras. Det strider mot judisk tradition och lag att använda Chamets porslin, som nyttjats under övriga delar av året.

GLAS OCH DRICKSGLAS AV DURALEX

Glaset anbringas i en stor behållare som fylls med vatten, till dess att glaset är helt täckt av vatten. Vattnet skall bytas ut var 24:e timme under tre dygn. Detta gäller endast öppna glas, vilka kan rengöras även på insidan. Målat glas kan ej kashras.

KARAFFER OCH FLASKOR

Karaffer för whisky eller flaskor för öl, ättika eller denaturerad sprit får inte användas på Pesach. Dessa vätskor är extremt Chamets och kärlen kan inte kashras på vanligt sätt.

DURALEX FÖR MATLAGNING

Rekommenderas ej eftersom det är mycket svårt att rengöra noggrant.

BORDDUKAR

Borddukar som används till Pesach skall inte stärkas med vanlig stärkelse. Detta för att förhindra att bestick, som placeras på bordet kommer i kontakt med Chamets stärkelse. Nya borddukar skall tvättas noggrant innan de tas i bruk för Pesach.

HANDVISP AV METALL

✧ Rengör noggrant och kashra som metall.

ELEKTRISK UGN ELLER GASUGN

✧ Rengör noggrant med speciellt rengöringsmedel som löser fett, synnerhet i hörnen.

✧ Efter det att 24 timmar förflutit, skall ugnen ställas på maximal värme i en timme.

✧ Använd endast speciella bakplåtar och bakformar till Pesach.

MIKROUGN

✧ Rengör noggrant, speciellt i alla hål.

✧ Ställ ett kärl med vatten i ugnen efter att den inte använts i 24 timmar och värm tills cirka ett glas vatten återstår. Stäng av mikrougnen medan det fortfarande finns vatten kvar i kärlet.

DISKMASKIN

✧ Rengör alla filter.

✧ Avlägsna samtliga galler från maskinen och rengör dem noggrant.

✧ Sätt tillbaka gallren och låt maskinen självrengöras på maximal värme.

ELEKTRISK VÄRMEPLATTA, ELEKTRISKA KOKPLATTOR, KERAMISKA HÄLLAR

- ✧ Rengör noggrant med ett medel som löser fett.
- ✧ Torka av noggrant
- ✧ Värm plattan till en tändsticka fattar eld.
- ✧ Täck över med aluminiumfolie under hela Pesach.

ELEKTRISK VATTENKOKARE

- ✧ Avkalka.
- ✧ Rengör in- och utsida.
- ✧ Fyll kitteln med vatten och låt koka.
- ✧ Skölj kitteln.

BRÖDROST

- ✧ Rengörs noggrant. Räknas som chamets och ställs undan.

HUSHÅLLSMASKINER

Dessa kan ej kashras.

KAFFEBRYGGARE

Rengör noggrant och använd särskild kanna för Pesach.

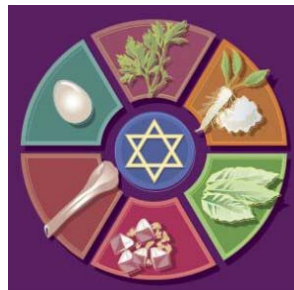
ELEKTRISK HANDMIXER

Kashras enligt reglerna för metall, men det rekommenderas att ha en speciell för Pesach.

KYL OCH FRYS

Rengörs noggrant in- och utsida. Alla hyllor och korgar tas ut och diskas.

Pesach - Historik och Traditioner

SEDERFATET

Matzot	Två Matzot för lovsägelser och en för utdelning av Afikoman.
Ett bränt ben och ett ägg	Erinrar om Templets förstörelse genom att de symboliserar påskoffret respektive helgdagsoffret i Templet.

Charoset	Till minne av leran i Egypten (en söt blandning av äpplen, nötter, kanel och vin).
Karpas	Ett tecken på vår och fruktbarhet och ett ständigt förnyat hopp inför framtiden, trots att Karpas doppas i saltvatten.
Maror	Bittra örter - symboliserar bitterheten, som präglade israeliternas liv i trädöm.
Saltvatten	Symboliserar folkets tårar.

Benämningar

Pesach-helgen har fyra olika benämningar: Pesachfesten, matzotfesten, befrielsefesten (Cherut) samt vårfesten (Aviv). Varje namn säger något om helgen.

Pesachfesten - är det allmänna namnet på helgen. Uttåget ur Egypten, när Gud slog de egyptiska förstfödda och hoppade över, skonade (Pasach) judarnas hus.

Matzotfesten - detta är Bibelns benämning. Matzot, det osyrade brödet, symboliserar slaveriet, de fattigas bröd som våra förfäder åt i Egypten, och om vilka vi läser i Haggadan: "Detta är eländets bröd som våra fäder åt i Egypten."

Befrielsefesten - symboliserar Israels befrielse från slaveriet till ett fritt folk. Frihet är viktigt för alla människor och speciellt betydelsefullt i Israels historia.

Vårfesten - Pesach infaller alltid under våren och namnet symboliserar förnyelsen av skapelsen och människan.

Israel och befrielsefesten

Israels folk har firat befrielsefesten med glädje i alla generationer, under olika förhållanden och i alla länder. I goda och i onda dagar. Inte ens den fruktansvärda inkquisitionen i Spanien kunde hindra judarna från att i hemlighet fira Pesach-Festen. Under denna fest uttryckte folket sin innerliga önskan om befrielse: "Vi är här i år. Nästa år är vi i Israels land. Vi är trälarna i år. Nästa år är vi fria."

Uttåget ur Egypten

Uttåget ur Egypten var en central händelse av största vikt i vår historia och kommer till uttryck både i Bibeln och i hela den Talmudiska litteraturen.

Toran (De Fem Moseböckerna) berättar noggrant och i detalj om alla händelser och traditioner kring firandet av helgen. När andra helger beskrivs i Toran

omnämns också uttåget ur Egypten. De tio budorden som våra förfäder mottog på Sinai berg inleds enligt följande: "Jag är herren din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trädhuset" (2:a Moseb. 20:2).

Även i Profeterna och Skrifterna och i den senare litteraturen berättas historien om uttåget ur Egypten. Under hela året upprepar vi i våra böner orden: "Till minne av uttåget ur Egypten." Befrielsen från slaveriet utgjorde den viktigaste förutsättningen för bildandet av folket och uppenbarelsen på Sinai. Egypten var som en smältugn, där de olika folken lärde sig att leva tillsammans.

Många generationer före slaveriet i Egypten hade vår förfader, Abraham, redan förutsett vad som skulle hända och sagt i sin profetiska vision: "Det skall du veta, att din säd skall komma att leva som främlingar i ett land som inte tillhör dem, och de skall där vara trälarna och man skall förtrycka dem. Så skall ske i 400 år" (1:a Moseb. 15:13).

Känslan av befrielse

Jakobs söner sålde sin bror, Josef, till Egypten. Där blev han stor och utnämnd till Faraos ställföreträdare. Den stora hungersnöden i Kanaans land tvingade Jakobs söner att gå ner till Egypten och köpa mat från den stora matreserven som Josef klokt nog hade lagt upp. Då träffade Jacobs söner återigen sin broder Josef och hela Jacobs familj som bestod av 70 personer, bosatte sig i Egypten. Dessa utgjorde kärnan av det judiska folket som sedan växte och förökade sig (2:a Moseb. 1:7): "De blev en väldig, mäktig mängd."

Efter Josefs död kom en ny Faraos och satte Israeliterna i slavarbete. Under denna tid växte en man vid namn Moses upp. Det var han som befriade folket ur slaveriet och förde dem ut till friheten och fram till målet att bli till en nation som än idag lever med Toran som grund.

Efter de tio plågorna som drabbade Egypten blev Israeliterna befriade från slaveriet (5:e Moseb. 26:8): "Men den Evige förde oss ut ur Egypten med stark hand."

Våra lärde summerade och sade: Den som är fri, är den som fritt får leva efter Toran. Som slav kan man inte följa Toran, eftersom förtryckare inte tillåter detta.

Det som hände på Sinai berg har också påverkat hela mänskligheten. Man har tagit lärdom därav och insett värdet av frihet samtidigt som alla har fått kunskaper om en grundläggande etik.

Försäljning av Chamets

Under Pesach får judar inte ha Chamets i sin ägo och genom att sälja denna till en icke-jude frånsäger vi vår rätt till den och den tillhör köparen. Syrade produkter som tillverkats innan Pesach och ej försålts får ej heller användas efter Pesach. Efter Pesach-helgen köper man tillbaka varorna. Det är tradition att rabbinen sköter om denna försäljning så att den görs enligt föreskrifterna och man kan teckna sig på listor som finns i synagogorna, hos rabbinerna och hos Kosherian.

Undanröjande av Chamets

I god tid före helgen rengörs hemmet noggrant, så att all Chamets är undanröjd innan Pesach börjar. I många hem har man en extra uppsättning av köksutensilier avsedda för Pesach. På kvällen före Pesach söker man noggrant efter Chamets i alla vrår i hemmet. Skulle man finna något som är Chamets, bränner man eller begraver det följande morgon. Dessförinnan läses en lovsägelse. Se sidan 2 för senaste tidpunkt för bränning av Chamets. I och med att **ביעור חמץ** -Bijur Chamets (brännande av Chamets) görs blir denna "ogiltig" och det rekommenderas att se efter i en Siddur efter rätt ordalydelse för den Bracha (välsignelse) som skall sägas vid tillfället.

Matza Ashira

Detta betyder "rik matza" - alltså matza som bakats med vin eller ren fruktjuice eller med ägg och som inte innehåller vatten. Ashkenaziska församlingar har som tradition att inte servera denna matza under Pesach förutom till gamla, sjuka eller barn.

Om Erev Pesach infaller på Shabbat använder man Matza Ashira för att kunna göra Motzi, eftersom Matza ej får ätas Erev Pesach för att vi skall kunna säga "Schechejanu". Inte heller får vi ju äta Chamets efter ett visst klockslag.

Matza Shmura

Shmura betyder bevakad. All Matza som bakas till Pesach är Kosher LePesach. En särskild bevakning krävs av en del judar som endast äter **Matza Shmura** (bevakad Matza) - kornen bevakas redan från skördetiden, för att kontrollera att de inte varit i beröring med något som är syrat. Vid Sederkvällen är det dock brukligt att endast äta Matza Shmura och i rätt mängd (minst 4 x 30gr).

Pesach Haggadan

Sederkvällens centrala punkt är berättelsen om uttåget ur Egypten så som det står skrivet i 2:a Moseb. 13:8: "Och du skall på den dagen berätta för din son och säga: sådant gör jag av tacksamhet för vad Herren gjorde med mig när jag drog ut ur Egypten." och "Ju mer man berättar desto mer må man prisas." För

detta ändamål har Haggadan skrivits.

Haggadan började skrivas på våra vises tid. Under årens lopp har Haggadan utökats med några kapitel från Bibeln, Talmud och Midrash, olika böner och sånger. Sedermera har Haggadan utgivits i ett flertal länder med åtskilliga förklaringar och i en mängd konstfullt utförda upplagor.

Det finns fyra olika påbud till Sederaftonen, två från Toran och två från våra lärde:

1. Att äta Matza (minst 4 x 30 gr \approx 2/3 Matza x 4)
2. Att läsa Pesachberättelsen högt
3. Att dricka fyra bägare, om minst 8,6 cl, vin
4. Att äta minst 30 gr Maror - bittra örter (antingen pepparrot eller grönsallad beroende på tradition).

Vetepengar (Maot Chitim) - Mjöl till Pesach (Kimcha Depischa)

Det är en mycket speciell mitzva att förse fattiga med Pesach-förnödenheter. I de flesta judiska församlingar är det tradition, att sörja för att även fattiga ges möjlighet att fira Pesach. Det var oerhört angeläget att även fattiga skulle ha tillräckligt med mjöl för tillverkning av matza (under den tidsperiod då var och en bakade). För detta ändamål organiserades en speciell insamling som kallades **Maot Chitim** eller **Kimcha Depischa**. Denna tradition kan spåras tillbaka till den Palestinska Talmud där ämnet behandlas. Traditionen har även utvecklats till en viktig del av en judisk församlings förberedelser inför Pesachhögtiden.

Rabbin Isak Nachman
Pesach 2010-5770

Wahrendorffsgatan 3 B, Box 7427
103 91 Stockholm
Tel 08-587 858 00

JUDISKA FÖRSAMLINGEN
I STOCKHOLM